

Het verhaal van Leendert van Leeuwen

Overleden op 17 februari 1942 (21 jaar oud)

Leendert (Leen) van Leeuwen heeft in 1938 eindexamen HBS B gedaan aan de Christelijke HBS aan de Kagerstraat in Leiden. Na de HBS werd hij beroepsmilitair bij de Koninklijke Marine. Op 17 februari 1942 is hij gefusilleerd. Opmerkelijk is dat Leen en zijn vrienden in de weken voor zijn dood bij de Zwitserse grens ook de broers Hans en Rob Beckman tegen zijn gekomen. In de toneelbewerking van Timo Waarsenburg (Oorlog en Liefde) wordt deze ontmoeting ook beschreven.

Hieronder: een artikel uit Trouw van 17 februari 2017: een korte levensbeschrijving en de overdruk van de afscheidsbrief van Leen aan zijn ouders in Sassenheim.

De laatste brief van Leendert: 'Heb geen haat, ik sterf zonder haat'

Meindert van der Kaaij (Trouw - 17 februari 2017)

Afscheidsbrieven werden tijdens de Tweede Wereldoorlog overgeschreven en verspreid. Vijfenzeventig jaar geleden werd Leendert van Leeuwen gefusilleerd door Duitse soldaten. Tot in de Verenigde Staten las men zijn brief.

Een uur voor de voltrekking van de doodstraf, schreef de toen 21-jarige Leendert van Leeuwen een ontroerende afscheidsbrief aan zijn ouders thuis in Sassenheim. *“Lieve vader! Het valt mij zeer moeilijk om u deze brief te schrijven, maar ik moet u mede delen dat het krijgsgericht over ons een zeer zware straf heeft uitgesproken. Leest u dit eerst alleen en licht daarna moeder voorzichtig in.”*

De vrienden die door het Duitse leger gefusilleerd werden. Leendert is tweede van links.

Bron: Stichting Oud Sassenheim

Verenigde Staten

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij van plan om samen met drie boezemvrienden via Frankrijk naar Zwitserland te ontsnappen. Op 3 januari 1942 werden zij, op vijftig kilometer van de grens, gearresteerd door het Duitse leger. Op 13 februari kregen zij bij het militair krijgsgericht te horen dat zij de doodstraf kregen voor 'hulp aan de vijand'. Vier dagen later, vandaag 75 jaar geleden, vonden ze in Dijon de dood voor een Duits vuurpeloton.

De met potlood geschreven brief op blauw lijntjespapier is later in Nederland vele malen overgeschreven en illegaal verspreid. Op zich was het een bekend verschijnsel dat brieven van ter dood veroordeelden werden gekopieerd, maar bij geen laatste levensteken gebeurde dat zo vaak als bij de brief van Van Leeuwen. Het Niod alleen al is in bezit van veertien kopieën.

Eén versie van de brief wist zelfs de Verenigde Staten te bereiken. Deze verscheen in This Week Magazine van de New York Herald Tribune van 19 juli 1942 onder de kop 'I Die at Dawn'. Deze versie van de brief werd ondertekend met de naam Kees X. Begin jaren zestig verscheen er nog een herdruk van de brief in de Engelse versie van 'Het Beste' van Readers Digest. De ouders van Leendert werden overigens niet via de afscheidsbrief op de hoogte gesteld van de dood van hun zoon. Op de radio maakte het Rode Kruis, verontwaardigd over de zware straf voor de vier jonge mannen, het nieuws over de fusillade bekend.

Kerst

Lies van Leeuwen, de destijds negen jaar oude zus van Leendert, kan zich van dat bericht niets meer herinneren. "We waren met tien kinderen thuis. Mijn ouders hebben het van de kleine kinderen weggehouden."

De laatste keer dat zij haar oudste broer zag was met de viering van Kerst, waar trouwens ook de drie vrienden Jaap van Assenbergh, Guustaav Joekes en Willy Olland aan tafel zaten. Leendert was samen met hen adelborst bij de Koninklijke Marine in Den Helder. Na de eerste Japanse aanvallen op Nederlands-Indië besloten zij in het geniep om via Zwitserland naar Engeland te vluchten. Vanuit daar zouden ze deelnemen aan de strijd in de Stille Oceaan.

Zonder iemand iets te vertellen, verlieten zij Nederland met een gezamenlijk bedrag van 1600 gulden. In de brief vraagt hij zijn ouders daarvoor vergiffenis. “Het spijt me erg dat ik geen afscheid genomen heb, maar tenslotte zal er een weerzien zijn dat veel gelukkiger is”, schrijft hij zijn vader.

Straks om vijf uur zal het gebeuren en dat is niet erg

Even verderop krabbelt hij: *“Moeder, lieve moeder, laat ik u omhelzen, vergeef mij alles wat ik gedaan mocht hebben. Huil niet mijn lieveling, maar wees moedig. Een laatste innige kus van uw zoon Leen.”*

Leendert was een diep religieuze jongen die, zoals hij schreef, door te bidden tot God ‘volkomen rustig’ was geworden. “Straks om vijf uur zal het gebeuren en dat is niet erg. Het is tenslotte maar een moment en daarna zal ik bij God en bij Jezus in de hemel zijn. Nooit meer verdriet en moeite te hebben; niets meer mee te maken van al de ontzettende narigheden en het vele verdriet dezer aarde.” Hij sluit de brief af met: “Heb geen haat, ik sterf zonder haat.”

De adelborst werd op 25 mei 1949 met militaire eer herbegraven in zijn geboorteplaats Sassenheim. Zijn zus Lies kan zich deze gebeurtenis vaag herinneren. “Ik weet wel dat ik zo verschrikkelijk verdrietig was, dat mijn ouders het beter vonden als ik thuis bleef. Ik denk dat mijn ouders Leenderts dood verschrikkelijk vonden. Thuis hebben we er bijna nooit over gepraat.”

Herbegravenis Leen van Leeuwen

Leeuwen, Leendert van

Geboren: Sassenheim 16 augustus 1920

Zoon van: Leendert en Jacoba Gezina Wendelina le Grand

Overleden: Dijon, département Côte d'Or (Frankrijk) 17 februari 1942 en werd in 1949 met militaire eer herbegraven op de N.H. begraafplaats te Sassenheim.

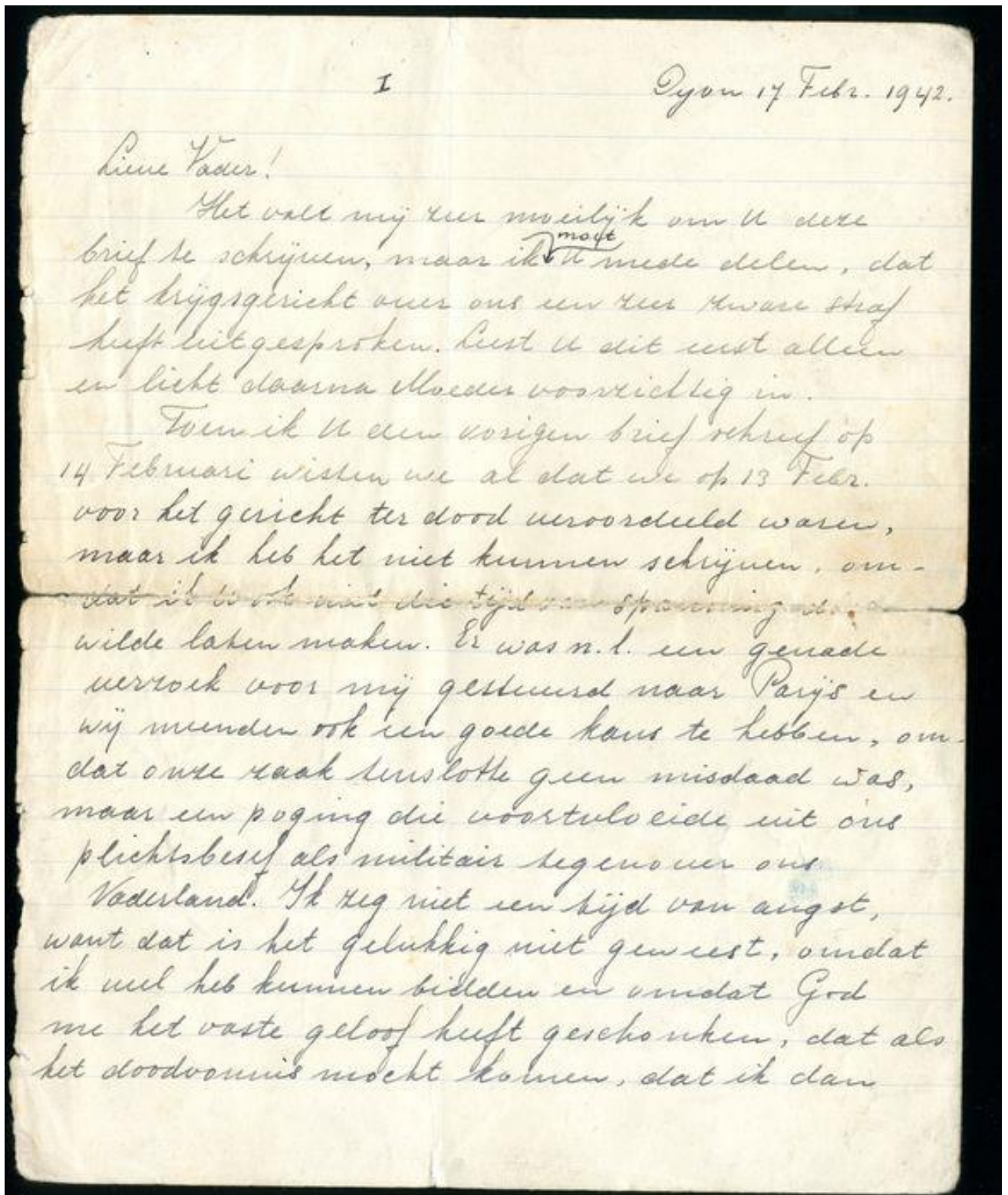
Beroep: beroepsmilitair

Beschrijving: Oorlogsslachtoffer vermeld op eremonument. Hij was sergeant adelborst bij de Koninklijke Marine. Door de oorlog kon hij zijn studie aan het Koninklijk Instituut Marine te Den Helder niet afmaken en ging verder met een studie vliegtuigbouw aan de Technische Hogeschool te Delft. Samen met drie studievrienden, die gestudeerd hadden aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, werd besloten om het vaderland verder te dienen als officier in het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (K.N.I.L.). Zij wilden via Zwitserland proberen te ontsnappen naar Nederlands Indië en daar de strijd aan te binden tegen de Japanners. Zonder iemand verder in te lichten besloot het viertal in de kerstvakantie te vertrekken. Zij vertrokken met een gezamenlijk bedrag van 1600 gulden via Amsterdam naar Brussel, Nancy richting Belfort om zo Zwitserland te bereiken. Zij waren van plan om zich daar bij de Nederlandse consul te melden. En verwachtte dat hij hen zou helpen bij het vinden van een vlucht naar Cairo of om via bezet Frankrijk, Portugal te bereiken. Zij werden echter op 3 januari 1942 door de Duitse bezetting in Lure (Frankrijk) gearresteerd. Zij werden allen door een Duits gerechtshof berecht en ter dood veroordeeld. Hij is op 17 februari 1942 in Dijon gefusilleerd. Leen schreef vlak voor zijn executie een emotionele afscheidsbrief aan zijn ouders, die hij beëindigde met de woorden: 'Tot weerziens in het Vaderhuis. Ik sterf zonder haat.' In een persoonlijk schrijven aan zijn ouders heeft H.M. Koningin Wilhelmina haar deelneming betuigd. Hij ontving de hoge Franse onderscheiding Croix de Guerre 1939-1945 avec Palme. Naar hem is de Adelborst van Leeuwenlaan genoemd.

Bron: OGS, GWSOS, Mevr. J.G.W. Bergman-van Leeuwen Refnr: F5112

Bron: Vereniging Oorlogsslachtoffers en Stichting Oud Sassenheim

Kopie van de afscheidsbrief van Leendert van Leeuwen. Een uur voordat hij oog in oog met het vuurpeloton stond, zag hij kans zijn ouders te schrijven.

V

het misschien nog niet zo begrijpen, maar
leer ze ook dat geloof! Groet allen, vooral
Oom Jan en Tante Rien. Mijn hartelijken
dank, voor alles wat ze voor mij gedaan hebben.
Ook groeten en dank voor de anderen.

Wij zijn moedig, wees dat ook. Ten slotte, nog-
maals, wees niet te erg, alles is goed.

De Heer is met mij, wat zal ik vrezen?

Ze kunnen alleen het lichaam doden; maar
de geest is in Gods hand, die troost is
toch voldoende. Als mijn stoffelijk over-
schot naar Holland komt, leg het dan bij
de familie!

Ik ga heen, tot weerkens in het
Vaderhuis. Dat gene God. Hij zegene u allen
Rien.

Heb geen haat, ik stief zonder haat
God bestuurt alles!

Afschrift van de brief van Leonard van Leunen.
Adelborst, geschreven eens voor zijn terecht-
stelling. Deze brief is door de Duitse autoriteiten
geoplund geworden en doorgelaten.